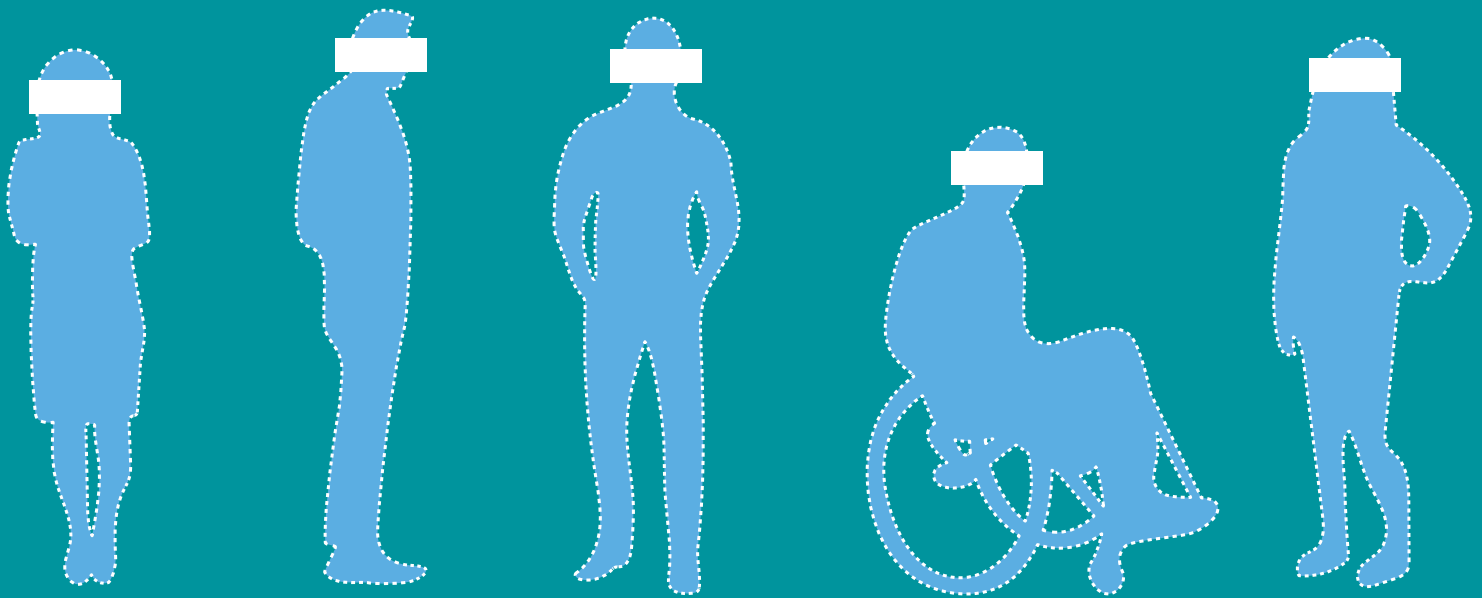

Krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima

Krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima

U svim državama članicama OSCE-a, muslimani i muslimanske zajednice su mete retorike koja ima za cilj njihovu stigmatizaciju, obezvrjeđivanje njihovog doprinosa zajednici i negiranje pripadnosti društvu. Ukoliko se ignorira, atmosfera netrpeljivosti može dovesti do krivičnih djela počinjenih iz mržnje prema muslimanima, uključujući fizičke napade na osobe čiji izgled ukazuje na to da su muslimani te do oštećivanja trgovina, restorana i drugih poslovnih objekata u vlasništvu muslimana. Takva krivična djela izazivaju strah među pogođenim zajednicama te potiču muslimane da prikrivaju svoj identitet i mijenjaju uobičajene aktivnosti. Samo snažnim odgovorom svih aktera u društvu može se djelotvorno suprotstaviti diskriminaciji, netrpeljivosti i krivičnim djelima počinjenim iz mržnje prema muslimanima.

Šta je krivično djelo počinjeno iz mržnje?

Krivično djelo + predrasudni motiv = krivično djelo počinjeno iz mržnje

- Krivična djela počinjena iz mržnje se sastoje iz dva elementa: krivičnog djela i predrasudnog motiva.
- Prvo, kod krivičnog djela počinjenog iz mržnje neophodno je da se dogodilo osnovno krivično djelo. Drugim riječima, počinjeno djelo mora predstavljati krivično djelo propisano krivičnim zakonom. Ukoliko ne postoji osnovno krivično djelo, ne postoji ni krivično djelo počinjeno iz mržnje.
- Drugi element krivičnog djela počinjenog iz mržnje je da je neophodno da je učinilac izvršio krivično djelo sa konkretnim predrasudnim motivom ili motivima (kao što je predrasuda u vezi sa invaliditetom žrtve, njegovom ili njenom vjerom, etničkom pripadnošću, bojom kože odnosno spolom). Prisustvo predrasudnog motiva je ono

po čemu se krivična djela počinjena iz mržnje razlikuju od drugih krivičnih djela.

- Krivično djelo počinjeno iz mržnje se desilo kada učinilac za žrtvu ili metu napada ciljano odabere pojedinca ili imovinu, zbog jedne ili više zaštićenih karakteristika, ili kada iskaže netrpeljivost prema zaštićenim karakteristikama tokom izvršenja krivičnog djela.

Šta su krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima?

Prijetnje ili napadi na osobe zbog njihovog stvarnog ili pretpostavljenog muslimanskog identiteta, ili ciljanje osoba ili imovine koji se povezuju sa muslimanima ili muslimanskim zajednicama, predstavljaju krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima. Predrasuda se manifestuje kroz odabir mete (kao što su poslovni objekti u vlasništvu muslimana, uključujući trgovine i restorane, ili džamije) ili kroz netrpeljivost prema muslimanima koja se iskaže tokom izvršenja krivičnog djela.

Đermata Šeta, ODIHR-ova savjetnica za borbu protiv netolerancije i diskriminacije muslimana, u razgovoru sa učesnicima i učesnicama Foruma mladih aktivista koji je organizirao ODIHR, Varšava, Poljska, 24. septembar 2019. godine (OSCE/Piotr Markowski)

Učesnici i učesnice na okupljanju u Mineapolisu, Sjedinjene Američke Države, kako bi osudili govor mržnje i krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima, 17. septembar 2016. godine. (Flickr/Fibonacci Blu)

Krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima događaju se u svim zemljama članicama OSCE-a. Prepoznavanje obima i prirode problema prvi je korak ka njegovom djelotvornom suzbijanju.

Krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima često se intenziviraju nakon terorističkih napada i na godišnjice takvih napada. Podaci dostavljeni ODIHR-u ukazuju na obrasce napada na imovinu muslimana u vrijeme molitve petkom i tokom vjerskih praznika, koji često uključuju ispisivanje grafita ili ostavljanje dijelova tijela svinje ispred džamija, društvenih centara i domova muslimanskih porodica. Svake godine, ODIHR također prima brojne prijave o napadima na žene koje nose hidžab, što je primjer krivičnog djela počinjenog iz mržnje koje je motivisano višestrukim predrasudama (na osnovu vjere i spola žrtve). Ovo naglašava potrebu primjene sveobuhvatnog i višedimenzionalnog pristupa borbi protiv takvih krivičnih djela, uzimajući u obzir višestruke karakteristike žrtava.

S obzirom na brojne islamske vjerske pravce i pokrete, krivična djela motivisana predrasudom prema muslimanima mogu poprimiti različite oblike. Žrtve mogu biti odabrane zbog njihove islamske vjere ili zato što je njihov vjerski pravac povezan sa drugim oblikom prakticiranja islama koji se razlikuje od onog koji prakticira učinilac, ili zato što se njihov vjerski pravac izjednačava sa određenom etničkom grupom.

Od 2002. godine, države članice OSCE-a izričito osuđuju diskriminaciju i nasilje nad muslimanima i odlučno odbacuju izjednačavanje terorizma i ekstremizma sa bilo kojom vjerom ili kulturom.

U Deklaraciji iz Astane iz 2010. godine, naglašeno je da međunarodna dešavanja i pitanja političke prirode ne mogu opravdavati bilo koje oblike netolerancije prema muslimanima ili njihove diskriminacije, a države članice su pod-

staknute da se suprotstave predrasudama i stereotipima usmjerenim protiv muslimana.

Kako prepoznati krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima

Postoji niz indikatora koji mogu pomoći da se identifikuje predrasuda protiv muslimana u potencijalnom krivičnom djelu počinjenom iz mržnje. Takvi indikatori, poznati kao „indikatori predrasude“, mogu navesti organe vlasti da istraže krivično djelo kao krivično djelo počinjeno iz mržnje prema muslimanima, čime se omogućava da reakcija bude primjerena konkretnom slučaju.

Sljedeća pitanja mogu pomoći da se identifikuju krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima:

- Da li žrtve ili svjedoci smatraju da je konkretan incident motivisan predrasudom protiv muslimana ili islama?
- Da li je bilo komentara, pisanih izjava, gestikulacije ili grafita koji ukazuju na predrasudu? To može uključivati komentare kojima se muslimani izjednačavaju sa terorizmom, slike i fraze koje se odnose na Krstaške ratove, ili simbole koji promovišu zaštitu vjere ili zemlje učinioca, kao što su nacionalne zastave ili krstovi.
- U slučaju napada na imovinu, da li je neki predmet koji se smatra uvredljivim za muslimane, kao što su svinjsko meso ili krv, ostavljen na licu mjesta? Ili je predmet od posebne važnosti sa vjerske tačke gledišta, kao što je Kur'an, oskrnavljen?
- Da li je meta napada imovina koja predstavlja mjesto od vjerskog ili kulturnog značaja, kao što su džamija, muslimansko groblje ili škola?
- Da li je cilj napada imovina kao što je trgovina, stan (kuća) ili objekat povezan sa muslimanima, ili lokacija odabrana za izgradnju dža-

mije ili islamskog kulturnog centra?

- Da li je ta imovina ranije bila predmet incidenta protiv muslimana?
- Kakva je bila priroda napada? Da li su simboli koji predstavljaju islam bili meta? Na primjer, da li je nekoj ženi strgnut hidžab sa glave ili je nekom muslimanu obrijana brada?
- Da li osumnjičeni pripada grupi koja izražava mržnju prema muslimanima? To su različite krajnje desničarske grupe ili grupe koje se zalažu za netrpeljivost prema muslimanima. Da li profil ili kaznena evidencija osumnjičenog pokazuju da je činio slične radnje u prošlosti, uključujući i protiv drugih grupa?
- Da li je osumnjičeni pripadnik neke druge vjerske grupe u odnosu na žrtvu?
- Da li je žrtva nosila odjeću ili imala druge karakteristike koje se često povezuju sa islamom ili muslimanima kao, na primjer, žena koja nosi hidžab, muškarac sa bradom, osoba koja nosi dugu odjeću ili odjeću i nakit sa natpisima na arapskom jeziku, ili osoba čije ime zvuči muslimanski? Da li je pogrešno protumačeno da je žrtva musliman ili muslimanka zbog njegove ili njene odjeće (npr. Jevrejka koja nosi maramu ili Sikh koji nosi turban)?

- Da li je žrtva bila lider(ka) u muslimanskoj zajednici ili branitelj(ica) ljudskih prava angažiran(a) na pitanjima zaštite i sigurnosti muslimana?

- Da li se incident dogodio u danima nakon terorističkog napada, na godišnjicu takvog napada ili na neki drugi datum značajan za učinioca ili muslimanske zajednice? Da li se incident dogodio na muslimanski praznik ili tokom političke kampanje?

- Da li postoji neki drugi jasan motiv? Nedostatak drugih motiva je također razlog za razmatranje mogućnosti postojanja predrasudnog motiva.

Krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima treba da se prate i evidentiraju kao posebna kategorija krivičnih djela kako bi se utvrdio adekvatan odgovor na njih. Podatke o takvim krivičnim djelima treba razvrstavati po spolu da bi se bolje razumjelo u kojoj mjeri su žene i muškarci pogođeni krivičnim djelima počinjenim iz mržnje prema muslimanima i da bi se definirali adekvatni odgovori. Krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima u zvaničnoj statistici se uglavnom svrstavaju među krivična djela počinjena iz vjerske mržnje ili su prikazana zajedno sa krivičnim djelima počinjenim iz mržnje prema Arapima ili

Primjeri krivičnih djela počinjenih iz mržnje prema muslimanima

- Šest osoba je poginulo, a 19 povrijeđeno, kada je naoružana osoba ušla u džamiju tokom namaza i pucala na vjernike. Učinilac je ranije izražavao simpatije prema krajnje desničarskim i anti-muslimanskim pokretima i bijelim supremacistima.
- Ženi koja nosi hidžab su upućene uvrede, rečeno joj je da se „vrati odakle je došla“ i fizički je napadnuta. Učinilac joj je slomio jedan prst i strgnuo hidžab s glave.
- Na džamiju je bačeno sedam Molotovljevih koktela u namjeri da se izazove požar.
- Glave svinja i tegle pune krvi ostavljene su na gradilištu džamije. Ista lokacija je vandalizovana nekoliko sedmica prije toga.

migrantima. Kada je krivično djelo počinjeno sa višestrukim predrasudnim motivima, svaka od ovih predrasuda mora biti evidentirana i obrađena tokom istrage i krivičnog gonjenja.

Prijavljivanje krivičnih djela počinjenih iz mržnje prema muslimanima

Krivična djela počinjena iz mržnje prema muslimanima, kao i sva krivična djela počinjena iz mržnje, nedovoljno se prijavljuju iz različitih razloga. Žrtve možda nemaju povjerenja u organe vlasti, očekuju da se njihova prijava neće tretirati ozbiljno ili se plaše da će ih policija dodatno viktimizirati.

Efikasan pristup pravdi i dalje predstavlja ključni izazov za žrtve, na čemu države članice moraju raditi. Vlade imaju centralnu ulogu u obezbjeđivanju pristupa pravdi, od početne procjene potreba žrtava koju vrši policija, do razvoja mehanizama podrške žrtvama.

Mnoge muslimanske grupe u civilnom društvu prepoznale

su važnost praćenja krivičnih djela počinjenih iz mržnje, i kao instrumenta za zagovaranje te unapređuju vlastite kapacitete za praćenje putem informisanja javnosti i izvještavanja putem interneta.

Da bi bile djelotvorne, reakcije policije i vladine politike za suzbijanje krivičnih djela počinjenih iz mržnje prema muslimanima moraju biti zasnovane na dokazima i zvaničnim podacima o krivičnim djelima počinjenim iz mržnje, kao i na izvještajima organizacija civilnog društva i međunarodnih organizacija. Podizanje svijesti javnosti o krivičnim djelima počinjenim iz mržnje, evidencije krivičnih djela počinjenih iz mržnje koje vode države, mjere za podsticanje žrtava da prijavljuju djela, i monitoring i izvještavanje civilnog društva pomoći će da se detaljnije utvrdi obim problema, čime će se kreatorima politike omogućiti da pronađu adekvatne odgovore.

Šta vi možete uraditi?

Postoji niz organizacija koje pomažu žrtvama krivičnih djela počinjenih iz mržnje. Institucije ombudsmana i udruženja koja rade sa muslimanskim zajednicama igraju centralnu ulogu u suzbijanju krivičnih djela počinjenih iz mržnje i služe kao presudna veza između žrtava, zajednica i lokalnih vlasti. Možete kontaktirati svoje lokalno udruženje ili Instituciju ombudsmana kako biste saznali više o krivičnim djelima počinjenim iz mržnje prema muslimanima:

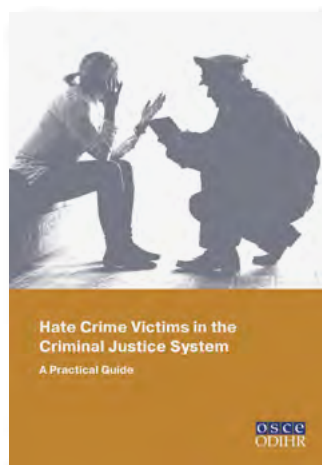
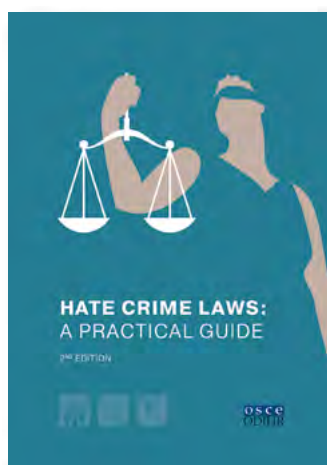
- Equinet – Evropska mreža tijela za ravnopravnost: equineteurope.org
- Međunarodni institut ombudsmana (IOI): theioi.org
- Evropska mreža nacionalnih institucija za ljudska prava (ENHRI): hatecrime.osce.org

ODIHR-ovi vodiči za krivična djela počinjena iz mržnje

ODIHR je objedinio dobre prakse država članica OSCE-a u pogledu borbe protiv krivičnih djela počinjenih iz mržnje i sistematizirao ih u više publikacija, koje su dostupne na našoj internet stranici na: www.osce.org/odihr/guides-related-to-hate-crime.

ODIHR je također objavio praktični vodič pod nazivom Razumijevanje krivičnih djela počinjenih iz mržnje prema muslimanima – rješavanje sigurnosnih potreba muslimanskih zajednica, koji je dostupan na: <https://www.osce.org/odihr/muslim-security-guide>.

Saznajte više o krivičnim djelima počinjenim iz mržnje prema muslimanima i o tome kako organizacije civilnog društva mogu prijaviti incidente ODIHR-u putem naše posebne internet stranice za izvještavanje o krivičnim djelima počinjenim iz mržnje na: www.hatecrime.osce.org

Dodatne informacije:

Detaljnije informacije o inicijativama ODIHR-a za borbu protiv krivičnih djela počinjenih iz mržnje i pregled cjelokupnih resursa i publikacija ODIHR-a dostupni su na: www.osce.org/odihr/tolerance

Kancelarija OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava

ul. Miodowa 10, 00-251 Varšava
Poljska

Tel. +48 22 520 0600

Faks: +48 22 520 0605

E-mail: tndinfo@odihr.pl

